

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 21 lutego 2024 r.

Poz. 228

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 14 lutego 2024 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie lub melioracjach wodnych, zwanych dalej „sprzętem rolniczym”.

§ 2. Przy obsłudze sprzętu rolniczego stosuje się:

- 1) wytyczne określone przez producenta w instrukcji obsługi tego sprzętu rolniczego, zwanej dalej „instrukcją obsługi”;
- 2) środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze zalecane przez producenta.

§ 3. 1. Sprzęt rolniczy obsługują pracownicy, którzy zostali zapoznani przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z instrukcją obsługi oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy stosowanymi przy jego obsłudze.

2. Obsługę sprzętu rolniczego wymagającego posiadania dodatkowych kwalifikacji, w szczególności urządzeń podlegających dozorowi technicznemu, urządzeń energetycznych i maszyn ciężkich, powierza się pracownikom posiadającym takie kwalifikacje.

3. Operatorzy samojedźnego sprzętu rolniczego dysponują dokumentami stwierdzającymi uprawnienia do kierowania takim sprzętem.

§ 4. Sprzęt rolniczy obsługuje się pod warunkiem, że:

- 1) został wyposażony w:
  - a) osłony ochronne lub inne zabezpieczenia zespołów roboczych i części ruchomych mogących stwarzać zagrożenie dla pracowników obsługujących ten sprzęt rolniczy oraz osób postronnych przebywających w jego pobliżu,
  - b) narzędzia niezbędne do bezpiecznej obsługi tego sprzętu rolniczego;
- 2) posiada instrukcję obsługi w języku polskim lub języku pracownika obsługującego ten sprzęt rolniczy.

§ 5. 1. Regulowania i wykonywania prac konserwacyjnych lub napraw oraz czyszczenia zespołów roboczych i części ruchomych sprzętu rolniczego dokonuje się po uprzednim unieruchomieniu silnika tego sprzętu rolniczego, wyłączeniu wszystkich napędzanych zespołów roboczych i części ruchomych oraz ich zabezpieczeniu przed możliwością niezamierzonego uruchomienia.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2706).

2. Regulowania napędzanych hydraulicznie zespołów roboczych sprzętu rolniczego podczas ich pracy dokonuje się tylko w przypadkach, gdy instrukcja obsługi to przewiduje.

3. Podczas każdej przerwy w pracy sprzętu rolniczego wyłącza się jego napęd.

§ 6. Nie:

- 1) demontuje się podpory zapobiegającej przechylaniu się do przodu lub do tyłu sprzętu rolniczego jednoosiowego, jeżeli nie jest to konieczne dla realizacji funkcji użytkowych tego sprzętu, i nie podpira się sprzętu rolniczego jednoosiowego na prowizorycznych podstawkach;
- 2) wykonuje się napraw pod uniesionym i niezabezpieczonym przed samoczynnym opadnięciem sprzętem rolniczym lub jego zespołami roboczymi;
- 3) pozostawia się sprzętu rolniczego na stokach lub innych pochyłościach terenu bez zabezpieczenia go przed samoczynnym stoczeniem się.

§ 7. Pracownicy obsługujący sprzęt rolniczy przebywają na pomostach technologicznych, jeżeli zezwala na to instrukcja obsługi.

§ 8. Osoby postronne nie przebywają między ciągnikiem a innym sprzętem rolniczym przy uruchomionym silniku ciągnika.

§ 9. Uruchamianie sprzętu rolniczego poprzedza się kontrolą zabezpieczeń części ruchomych i stanu technicznego zespołów roboczych.

§ 10. W czasie pracy sprzętu rolniczego nie odchyła się, nie zdejmuje i nie zakłada osłon ochronnych lub innych zabezpieczeń.

§ 11. Płaskie pasy napędowe stosowane do napędu sprzętu rolniczego na całej swojej długości zabezpiecza się osłonami ochronnymi lub innymi zabezpieczeniami w taki sposób, aby zapobiegały dostępowi do strefy zagrożenia lub zatrzymywały ruch części niebezpiecznych.

§ 12. Sprzęt rolniczy przechowuje się zgodnie z wytycznymi określonymi przez producenta w instrukcji obsługi oraz w sposób zapobiegający okaleczeniu ludzi i zwierząt.

§ 13. 1. W kabinie operatora samojezdnego sprzętu rolniczego podczas jego pracy przebywa tylko pracownik obsługujący ten sprzęt, chyba że instrukcja obsługi przewiduje inaczej.

2. W samojezdnym sprzęcie rolniczym przechowuje się w oznaczonym miejscu instrukcję obsługi.

§ 14. Przed uruchomieniem samojezdnego sprzętu rolniczego sprawdza się stan techniczny:

- 1) układu hamulcowego;
- 2) instalacji rozruchowej i oświetleniowej;
- 3) układu kierowniczego;
- 4) zespołu jezdneho;
- 5) układu zawieszenia narzędzi i zaczepu transportowego;
- 6) układu pneumatycznego;
- 7) układu hydraulicznego;
- 8) innego układu lub zespołu lub innej instalacji niż wymienione w pkt 1–7, jeżeli przewiduje to instrukcja obsługi.

§ 15. Koparki pływające wyposaża się w łódź, koła i kamizelki ratunkowe, liny, kotwicę oraz mechaniczną wyciągarkę.

§ 16. Nie używa się na terenie o pochyleniu przekraczającym:

- 1) 12 stopni – ciągników o masie własnej powyżej 800 kg niewyposażonych w bezpieczne kabiny lub ramy ochronne sztywne, nieskładane;
- 2) 14 stopni – ciągników gąsienicowych niewyposażonych w bezpieczne kabiny lub ramy ochronne sztywne, nieskładane.

§ 17. Przy obsłudze samojezdnego sprzętu rolniczego nie:

- 1) zaczepia się lin, łańcuchów lub haków holowniczych do miejsc konstrukcyjnie nieprzewidzianych do tego celu;
- 2) wchodzi się na ten sprzęt i nie schodzi z niego w czasie jego ruchu;
- 3) sprawdza się poziom ciecchy chłodzącej w układzie chłodzenia i nie otwiera się korka wlewu oleju przy rozgrzanym silniku;
- 4) rozłącza się napędu i nie zatrzymuje się pracy silnika podczas jazdy ze stoków;
- 5) pozostawia się tego uruchomionego sprzętu bez dozoru i zabezpieczenia przed przesunięciem lub stoczeniem;
- 6) uruchamia się tego sprzętu w pomieszczeniach zamkniętych, niewyposażonych w system odprowadzania spalin na zewnątrz;
- 7) używa się tego sprzętu w pomieszczeniach, w których zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu pyłu, oparów paliwa lub palnego gazu.

§ 18. 1. Przed rozpoczęciem melioracji wodnych pracownik zostaje zapoznany przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z kategorią gruntu i poziomem wód gruntowych, poziomem wód w urządzeniu melioracji wodnej, miejscem składowania darniny i humusu oraz miejscem odprowadzania i doprowadzania wody.

2. Prowadzenie melioracji wodnych w wodzie o głębokości co najmniej 0,6 m odbywa się przy użyciu przeznaczonych do tego maszyn.

§ 19. Nie:

- 1) zasypuje się ciągów drenarskich w czasie przebywania ludzi w wykopie w odległości mniejszej niż 15 m od pracującej koparki;
- 2) dopuszcza się przebywania ludzi w strefie działania naczynia roboczego maszyny do transportu urobku;
- 3) dopuszcza się przebywania ludzi w kabinie pojazdu do transportu wykopanego urobku w czasie załadunku jego skrzyni w przypadku, gdy kabina tego pojazdu nie została konstrukcyjnie wzmocniona.

§ 20. Przy pracach na gruntach podmokłych i grząskich koparkę umieszcza się na podkładach zapewniających odpowiednie rozłożenie ciężaru koparki i jej bezpieczne użytkowanie.

§ 21. 1. Nie agreguje się sprzętu rolniczego stosowanego do produkcji roślinnej z ciągnikami innymi, niż przewiduje to producent tego sprzętu.

2. Podczas pracy sprzętu rolniczego stosowanego do produkcji roślinnej osoby postronne nie przebywają:

- 1) w strefie działania zespołu roboczego tego sprzętu;
- 2) na pomostach technologicznych tego sprzętu, chyba że zezwala na to instrukcja obsługi;
- 3) na tym sprzęcie w czasie transportu i podczas wykonywania nawrotów.

3. Podczas pracy sprzętu rolniczego stosowanego do produkcji roślinnej nie wchodzi się na pomosty technologiczne tego sprzętu i nie schodzi się z nich.

§ 22. 1. Agregowanie agregatu uprawowego z ciągnikiem wykonuje się zgodnie z wytycznymi określonymi przez producenta w instrukcji obsługi.

2. W czasie przerw w pracy agregat uprawowy opuszcza się na podłoże i wyłącza jego napęd oraz unieruchamia się silnik ciągnika.

3. Nie:

- 1) cofa się i nie wykonuje nawrotów agregatem uprawowym w położeniu roboczym;
- 2) podnosi się i nie opuszcza agregatu uprawowego, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne;
- 3) wykonuje się pracy przy otwartych osłonach ochronnych mechanizmów i elementów napędowych;
- 4) wchodzi się na agregat uprawowy i nie przewozi na nim ludzi, zwierząt i przedmiotów.

§ 23. 1. Czyszczenia redlic z chwastów lub innych zanieczyszczeń w czasie pracy siewnika dokonuje się przy użyciu przeznaczonych do tego narzędzi.

2. Podczas pracy siewnika nie rozgarnia się ręką ziarna i nasion w skrzyni nasiennej.

§ 24. W czasie pracy rozsiewacza nawozów nie:

- 1) przegarnia się nawozu w skrzyni;
- 2) rozsiewa się nawozu, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne.

§ 25. 1. Rozrzutnik obornika wyposaża się w siatkę umieszczoną na przedniej burcie skrzyni ładunkowej zabezpieczającą operatora ciągnika przed ewentualnym uderzeniem go twardym materiałem w czasie pracy tego rozrzutnika.

2. W czasie pracy rozrzutnika obornika nie:

- 1) czyści się wnętrza skrzyni rozrzutacza, jeżeli przenośnik podłogowy jest w ruchu;
- 2) uruchamia się adaptera rozrzutu, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne.

§ 26. W czasie pracy przyczepy lub wozu asenizacyjnego nie uruchamia się aparatu rozlewu w odległości mniejszej niż 20 m od osób postronnych.

§ 27. 1. Deszczownię szpulową niewymagającą demontażu bębna transportuje się na przyczepach niskopodwoziowych. W przypadku konieczności demontażu bębna dopuszcza się transportowanie deszczowni szpulowej na przyczepach ogólnego zastosowania.

2. Deszczownię z rozwiniętym węzłem i zraszaczami przesuwanymi się w kierunku wzniesienia terenu, podczas nawadniania, zabezpiecza się przed przewróceniem.

3. Nie:

- 1) uruchamia się zraszacz, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne;
- 2) używa się deszczowni obrotowych w odległości mniejszej niż 50 m od linii energetycznych.

§ 28. 1. Nie używa się kosiarek rotacyjnych:

- 1) w odległości mniejszej niż 50 m od osób postronnych;
- 2) na terenie kamienistym lub na terenie, na którym występują przeszkody trwałe;
- 3) bez osłon ochronnych.

2. W przypadku konieczności użycia kosiarek rotacyjnych do koszenia traw w miejscach, w których przebywają osoby postronne, teren pracy kosiarki zabezpiecza się przed dostępem tych osób.

3. Wykazania traw porastających rowy, pobocza dróg, skarpy i groble melioracyjne dokonuje się przy użyciu kosiarek konstrukcyjnie dostosowanych do tych prac.

§ 29. 1. Przyrząd tnący maszyn do zbioru zielonek, zbóż i innych roślin, w okresach przerw w pracach polowych i podczas transportu, zabezpiecza się osłoną ochronną.

2. Listwę nożową po wyjęciu z przyrządu tnącego maszyn, o których mowa w ust. 1, zabezpiecza się osłoną ochronną.

§ 30. Nie:

- 1) uruchamia się maszyn do zbioru zielonek, zbóż i innych roślin, jeżeli w strefie ich działania przebywają osoby postronne;
- 2) używa się maszyn do zbioru zielonek, zbóż i innych roślin na terenie o pochyleniu powyżej 10 stopni, jeżeli nie zostały one uprzednio przystosowane do pracy na takim terenie.

§ 31. Nie używa się ścinacza zielonek, jeżeli osoby postronne przebywają w odległości mniejszej niż 25 m od tego ścinacza.

§ 32. 1. Przed wejściem pracownika do silosu wietrzy się jego wnętrze i kontroluje czystość powietrza.

2. Do pracy w silosie stosuje się przepisy w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie prac na wysokości oraz prac w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych.

§ 33. 1. Urządzenia sterujące pracą wentylatorów stosowanych w procesie dosuszania zielonek umieszcza się w odległości nie mniejszej niż 10 m od miejsca zainstalowania wentylatorów i zabezpiecza przed dostępem osób postronnych.

2. Nie uruchamia się wentylatorów, o których mowa w ust. 1, niewyposażonych w siatki ochronne.

§ 34. 1. Sznurek do aparatów wiążących prasy zbierającej zakłada się po wyłączeniu napędu, unieruchomieniu silnika ciągnika i wyjęciu kluczyka ze stacyjki oraz upewnieniu się, że żadna z części prasy zbierającej nie pozostaje w ruchu.

2. Siatkę zwijającą bele w prasie belującej zakłada się po wyłączeniu napędu, unieruchomieniu silnika ciągnika i wyjęciu kluczyka ze stacyjki oraz po włączeniu hamulca pomocniczego.

3. Regulacji stopnia zgniotu beli w prasie belującej dokonuje się po wyłączeniu napędu, unieruchomieniu silnika ciągnika i wyjęciu kluczyka ze stacyjki.

4. Agregowanie prasy zbierającej i prasy belującej z ciągnikiem, ich regulowanie oraz czyszczenie przeprowadza się po wyłączeniu napędu, unieruchomieniu silnika ciągnika i wyjęciu kluczyka ze stacyjki oraz po włączeniu hamulca postojowego i podłożeniu klinów pod koła tych pras.

5. Nie obsługuje się prasy zbierającej i prasy belującej pod ich uniesionymi zespołami roboczymi.

§ 35. 1. Przed podłączeniem do ciągnika przewodów hydraulicznych owijarki do bel należy sprawdzić, czy instalacje hydrauliczne tego ciągnika i tej owijarki nie są pod ciśnieniem.

2. Nie:

- 1) przewozi się ludzi, zwierząt i przedmiotów na owijarce do bel;
- 2) unosi się ramienia chwytaka owijarki do bel przy włączonym napędzie ramy obrotowej.

3. Nie używa się owijarki do bel, jeżeli osoby postronne przebywają w odległości mniejszej niż 5 m od tej owijarki.

§ 36. 1. Opryskiwacz obsługują pracownicy, którzy zostali:

- 1) zapoznani przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z przepisami w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- 2) wyposażeni w środki ochrony indywidualnej odpowiednie do rodzaju i poziomu zagrożeń oraz w odzież i obuwie robocze.

2. Opryskiwacz posiada aktualne badania potwierdzające jego sprawność techniczną.

3. Przy obsłudze opryskiwacza ciągnikowego:

- 1) agreguje się opryskiwacz z ciągnikiem zgodnie z wytycznymi określonymi przez producenta w instrukcji obsługi;
- 2) mocuje się wał przegubowo-teleskopowy z osłonami ochronnymi będącymi w dobrym stanie technicznym.

4. Przy obsłudze opryskiwacza samojezdnego:

- 1) pracownicy obsługujący go:
  - a) stosują się do wytycznych określonych przez producenta w instrukcji obsługi,
  - b) uruchamiają ten opryskiwacz po sprawdzeniu urządzeń zabezpieczających;
- 2) belki polowe opuszcza się i podnosi tylko przy rozłożonych ramionach tych belek.

5. Napraw opryskiwacza ciągnikowego i opryskiwacza samojezdnego dokonuje się po wyłączeniu napędu, unieruchomieniu silnika ciągnika i wyjęciu kluczyka ze stacyjki, a w przypadku opryskiwacza zawieszanego opuszcza się go całkowicie lub zabezpiecza przed opadnięciem.

6. Opryskiwacz przechowuje się w stanie czystym, w szczególności po usunięciu z niego resztek środka ochrony roślin i jego umyciu zgodnie z wytycznymi określonymi przez producenta w instrukcji obsługi.

§ 37. 1. Zaprawiarkę obsługują pracownicy, którzy zostali:

- 1) zapoznani przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z przepisami w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- 2) wyposażeni w środki ochrony indywidualnej odpowiednie do rodzaju i poziomu zagrożeń oraz w odzież i obuwie robocze.

2. Nie dopuszcza się przebywania osób postronnych przy pracującej zaprawiarce.

3. Przed wykonaniem prac konserwacyjnych lub napraw zaprawiarkę odłącza się od źródła zasilania elektrycznego.

4. Podczas pracy zaprawiarki nie:

- 1) pozostawia się jej bez nadzoru;
- 2) spożywa się posiłków i napojów.

5. Po zakończonej pracy zaprawiarkę czyści się.

§ 38. Przy obsłudze zaprawiarki innej niż przemysłowa należy przestrzegać wymagania dotyczącego poddawania jej okresowym badaniom w celu potwierdzenia jej sprawności technicznej.

§ 39. Nie używa się rozdrabniacza łęcin, jeżeli osoby postronne przebywają w odległości mniejszej niż 50 m od pracującego rozdrabniacza łęcin.

§ 40. 1. Ustawianie młocarni i bukowników do koniczyny w położenie robocze odbywa się przy użyciu odpowiedniego przyrządu do ich podnoszenia.

2. W czasie pracy młocarni i bukowników do koniczyny nie:

- 1) ustawia się drabiny od strony głównego pasa napędowego;
- 2) wkłada się do bębna omłotowego wilgotnych lub nierozłożonych snopów zboża lub wiązek koniczyny.

§ 41. Pomieszczenia, w których odbywa się czyszczenie, dosuszanie lub sortowanie zielonek, zbóż i innych roślin, wyposaża się w urządzenia wentylacyjne.

§ 42. Maszyny, narzędzia i urządzenia techniczne stosowane do produkcji zwierzęcej, napełniane ręcznie materiałem przetwarzanym, ustawia się w taki sposób, aby wysokość górnej krawędzi napełnianego pojemnika nie przekraczała 1,25 m od podłoża, a wysokość wysypu materiału przetworzonego, jeżeli wysyp nie następuje bezpośrednio do worków, wynosiła nie więcej niż 0,7 m od podłoża, chyba że wytyczne określone przez producenta w instrukcji obsługi przewidują inaczej.

§ 43. Koryto siewkarni umieszcza się na wysokości od 0,7 m do 0,8 m od podłoża, przy wysokości jego obrzeża wynoszącej od 0,1 m do 0,2 m, chyba że wytyczne określone przez producenta w instrukcji obsługi przewidują inaczej.

§ 44. 1. Przy podawaniu masy pod walce zgniatająco-zasilające siewkarni z wydmuchem siewki nie popycha się tej masy ręką oraz przedmiotami do tego nieprzeznaczonymi.

2. Nie używa się siewkarni, jeżeli mechanizm do posuwu podawanej masy zainstalowanej w jej korycie nie umożliwia natychmiastowego włączenia posuwu wstecznego.

§ 45. W czasie pracy maszyn i urządzeń technicznych do przygotowania pasz nie:

- 1) zdejmuje się i nie zakłada pasów i łańcuchów napędowych;
- 2) reguluje się długości taśm przenośników, pasów lub łańcuchów napędowych.

§ 46. Przenośnik stały do usuwania obornika z nieosłoniętymi częściami ruchomymi, zainstalowany w pomieszczeniach inwentarskich, oznacza się tablicami ostrzegawczymi.

§ 47. Przy obsłudze silosu paszowego:

- 1) przed jego załadunkiem sprawdza się stan przewodu odpowietrzającego;
- 2) czynności konserwujące jego wnętrze wykonuje co najmniej dwóch pracowników wyposażonych w środki ochrony indywidualnej odpowiednie do rodzaju i poziomu zagrożeń oraz w odzież i obuwie robocze.

§ 48. Do pneumatycznego transportu ziarna, paszy i innych materiałów sypkich stosuje się przewody rurowe wykonane z materiału odpornego na elektryzowanie, niepowodującego wyładowań elektrostatycznych.

§ 49. 1. Odcinki rurociągu mlecznego przebiegające nadciągami komunikacyjnymi lub przejściami dla pieszych instaluje się na wysokości nie mniejszej niż 2,5 m od podłoża.

2. Elementy dojarek mechanicznych, wymagające stałej kontroli ich pracy i bieżącej obsługi technicznej, w szczególności regulatory ciśnienia, zawory odwadniające, przechwytywacz, osadnik i filtry mleka, instaluje się w miejscu łatwo dostępnym dla obsługującego je pracownika.

3. Przy obsłudze robota udojowego pracownicy obsługujący tego robota są wyposażeni w środki ochrony indywidualnej odpowiednie do rodzaju i poziomu zagrożeń oraz w odzież i obuwie robocze.

4. Przed przystąpieniem do czyszczenia lub czynności konserwacyjnych robota udojowego należy wyłączyć i odłączyć od źródła zasilania elektrycznego, uwolnić ciśnienie pneumatyczne i poczekać do zatrzymania się wszystkich części ruchomych.

5. Nie wchodzi się w obszar roboczy ramienia robota udojowego oraz nie zbliża się do jego części ruchomych.

§ 50. Zgarnianie pasz na przenośnik transportowy może odbywać się dopiero po uzyskaniu przez transporter pełnej prędkości roboczej.

§ 51. 1. Ładowarki i przenośniki do pionowego przenoszenia przedmiotów wyposaża się w hamulce bezpieczeństwa do unieruchamiania podnoszonego ładunku.

2. Nie przebywa się pod wysięgnikiem ładowarki oraz w strefie jej działania.

§ 52. 1. Otwieranie pokrywy parnika kolumny parnikowej w czasie jej pracy poprzedza się zamknięciem dopływu pary wodnej.

2. Nie:

- 1) wykonuje się napraw kotła kolumny parnikowej znajdującego się pod ciśnieniem;
- 2) używa się kolumny parnikowej z nieszczelnymi zaworami i z niesprawnymi manometrami ciśnienia pary oraz bez wymaganej ilości wody w kotle;
- 3) pozostawia się pracującą kolumny parnikowej bez nadzoru.

§ 53. W czasie pracy rozdrabniacza bijakowego nie otwiera się pokrywy komory bijakowej.

§ 54. W czasie pracy siekacza mechanicznego dopuszczalne jest dociskanie roślin okopowych drewnianą łopatką o długości wynoszącej co najmniej 50 cm.

§ 55. Do przewozu zwierząt używa się przyczepy przeznaczonej do tego celu, a w przypadku używania przyczepy ogólnego zastosowania przystosowuje się ją do rodzaju transportowanych zwierząt, jeżeli producent przyczepy dopuszcza taką możliwość.

§ 56. W czasie pracy stertnika do słomy nie:

- 1) przechodzi się pod jego korytem;
- 2) podnosi się i nie opuszcza koryta z uszkodzoną lub zużytą linką wydzwigu;
- 3) pozostawia się tego stertnika bez nadzoru.

§ 57. 1. Przyczepy rolnicze wyposażone w hamulec roboczy typu bezwładnościowego agreguje się z ciągnikiem pod warunkiem, że dopuszczalna masa całkowita przyczepy nie przekroczy 5 t.

2. Nie łączy się środków transportowych, o których mowa w ust. 1, w podwójne zestawy.

§ 58. 1. Skrzynie ładunkowe przyczep wywrotek zabezpiecza się sworzniami ze wszystkich stron.

2. W przypadku holowania dwóch przyczep łączy się układy hamulcowe całego zestawu.

3. Nie:

- 1) przechyla się skrzyń ładunkowych przyczep wywrotek na jednym sworzniu lub przy całkowitym kącie wychylenia większym niż 50 stopni;
- 2) dokonuje się wywrotu ładunku w kierunku pochylenia terenu;
- 3) rozmieszcza się nierównomiernie ładunku i nie przekracza ładowności skrzyń ładunkowych przyczep.

§ 59. Nie uruchamia się dźwigu lub żurawia samochodowego, jeżeli osoby postronne przebywają w odległości mniejszej niż 10 m.

§ 60. 1. Ładowacz uniwersalny pracuje na terenie o pochyleniu do 3 stopni, chyba że wytyczne określone przez producenta w instrukcji obsługi przewidują inaczej.

2. Przed rozpoczęciem pracy ładowacza uniwersalnego pojemnik przeciwwagi obciąża się zgodnie z wytycznymi określonymi przez producenta w instrukcji obsługi.

3. Nie:

- 1) wykonuje się pracy ładowaczem uniwersalnym, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne;
- 2) montuje się ładowacza czołowego na ciągniku, jeżeli producent ciągnika lub instrukcja obsługi nie przewiduje tego.

§ 61. 1. Do obsługi maszyn i urządzeń technicznych wyposażonych w silniki elektryczne, znajdujących się w pomieszczeniach wilgotnych, używa się przewodów elektrycznych wyposażonych w hermetyczne wtyczki i gniazda wtykowe umożliwiające stosowanie zerowania lub uziemienia.

2. W przypadku dłuższych przerw w eksploatacji silników, o których mowa w ust. 1, przed ponownym ich uruchomieniem sprawdza się prawidłowość połączeń przewodu zerującego w gniazdach wtykowych i wtyczkach.

§ 62. Silniki elektryczne maszyn i urządzeń technicznych, włączniki i wyłączniki, gniazda bezpiecznikowe, punkty świetlne, tablice rozdzielcze i inne połączenia elektryczne zabezpiecza się przed pyłem, wilgocią, olejami napędowymi, gazami i innymi czynnikami mogącymi powodować porażenie prądem.

§ 63. Przy uruchamianiu stacjonarnego silnika spalinowego przestrzega się zasad właściwego ułożenia kciuka na korbie rozruchowej.

§ 64. 1. Podczas obsługi pilarki tarczowej:

- 1) materiały do cięcia lub już pocięte układa się w sposób niestwarzający zagrożenia wypadkowego;
- 2) używa się pił tarczowych właściwych do rodzaju ciętego drewna;
- 3) odpadki, wióry i trociny usuwa się po uprzednim zatrzymaniu pracy pilarki tarczowej oraz za pomocą narzędzi lub sprzętu do tego przeznaczonych;
- 4) pracownicy obsługujący pilarki tarczowe, w których pod wpływem sił skrawania może nastąpić odrzucenie lub wyrzucenie obrabianego materiału, wykonują pracę przy takich pilarkach poza strefą zagrożoną odrzutem lub wyrzutem obrabianego materiału.

2. Nie:

- 1) używa się pilarki tarczowej z zużytą lub uszkodzoną piłą tarczową;
- 2) otwiera się oraz nie zdejmuje podczas pracy pilarki tarczowej osłon ochronnych albo innych urządzeń chroniących pracowników przed urazami;
- 3) hamuje się biegu piły tarczowej ręką lub przy użyciu przedmiotów;
- 4) obsługuje się pilarek tarczowych w rękawicach albo z obandażowanymi dłońmi, jeżeli wirujące części obrabiarek, narzędzia tnące lub obrabiany materiał stwarzają zagrożenie pochwylenia;
- 5) użytkuje się pilarek tarczowych przewidzianych do wzdłużnego cięcia drewna lub płyt bez nastawnego klina rozszczeplającego, zabezpieczającego przed zakleszczeniem lub odrzutem obrabianego materiału.

§ 65. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 stycznia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie (Dz. U. poz. 51).

§ 66. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *C. Siekierski*